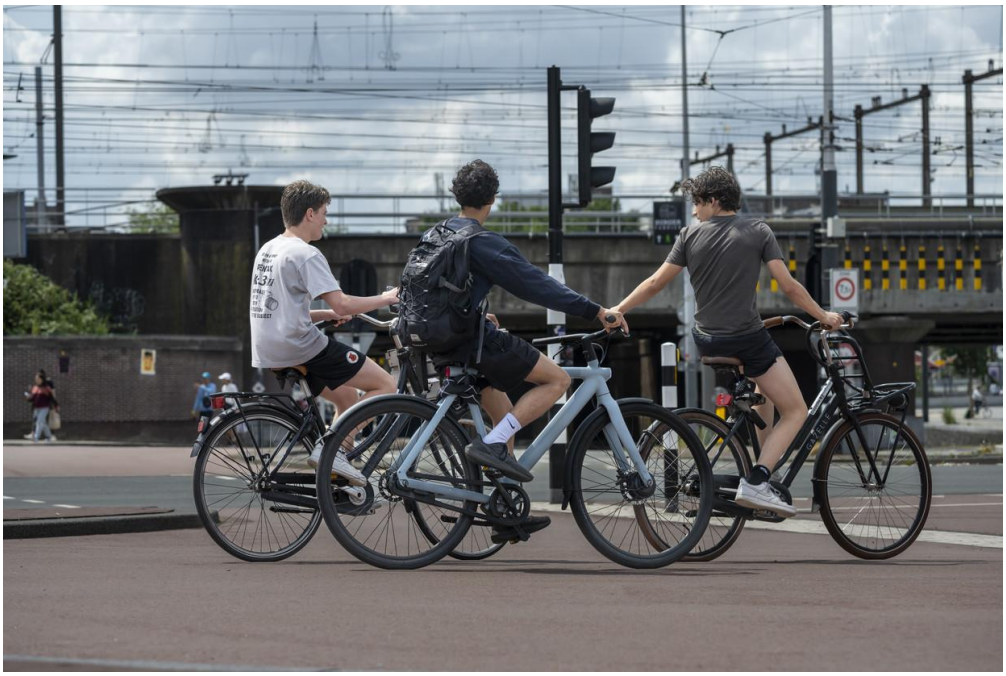
Duizenden Amsterdamse jongeren in de knel door wegvallen ggz-behandelingen, waarschuwen psychologen

Orthopedagogen, kinderpsychologen en -psychiaters waarschuwen voor verergering van problemen bij duizenden Amsterdamse jongeren. Volgend jaar zijn minder ggz-behandelingen beschikbaar en worden problemen sneller complex, stellen zij.

Auteur: Jop van Kempen

Dorreke Peijnenburg – gezondheidszorgpsycholoog en teamleider bij ggz-instelling UvA minds – schetst wat kan gebeuren nu de gemeente heeft besloten om de ggz-behandelingen van haar instelling niet meer in te kopen. Stel, een 12-jarige jongen met ADHD komt vanwege druk gedrag niet goed mee op school en voelt zich buitengesloten. Hij wil niet meer naar school.

Zijn moeder reageert begripvol, maar zijn vader dwingt hem om toch te gaan. De tweespalt zorgt voor stress tussen de ouders en voor een groeiend schuldgevoel bij hun kind. De jongen krijgt angst- en depressieklachten, die in korte tijd verergeren en misschien wel leiden tot suïcidale gedachten.

“Een relatief licht gedragsprobleem als ADHD kan door gebrek aan een goede behandeling gaandeweg uitgroeien tot een complex probleem,” zegt Peijnenburg. “Met onder meer medicatie en ouderbegeleiding kun je ADHD snel en goed behandelen, maar er is een arts nodig om pillen voor te schrijven. Bij ons kan dat nu nog, maar wij zijn volgend jaar niet meer gecontracteerd. De partijen die wel gecontracteerd zijn, bieden nauwelijks artsen en weinig specialistische ggz-behandelingen aan. Huisartsen vinden vaak dat specialisten adhd-medicatie moeten voorschrijven aan jongeren.”

Lichter segment

UvA minds – een spin-off van de Universiteit van Amsterdam – is een van de ondertekenaars van een open brief aan gemeenteraadsleden en wethouder Marjolein Moorman (Jeugdzorg). In die brief waarschuwen orthopedagogen, kinderpsychologen en -psychiaters voor verergering van problemen bij duizenden Amsterdamse jongeren als volgend jaar minder ggz-behandelingen beschikbaar komen. Ook Arkin, 't Kabouterhuis, Jeugdunie, Kinderpraktijk Amsterdam, Praktijk Rood en Youz-Parnassia Groep hebben ondertekend. Zij zijn evenmin gecontracteerd voor specialistische ggz in het kortdurende, relatief lichtere segment: de zogenoemde enkelvoudig specialistische jeugdhulp.

De organisaties behandelen jaarlijks een kleine 2500 kinderen en jongeren. Voor langdurende, complexe ggz-problematiek zijn Arkin en 't Kabouterhuis wel gecontracteerd.

Nico Beuk weet alles af van complexe gevallen. Als kinder- en jeugdpsychiater en directeur behandelzaken van Arkin wordt hij geraadpleegd als lichtere problemen zwaarder en ingewikkeld worden. "Bij intakes voor complexere problematiek wil de helft van de jongeren dood," zegt hij. "De nieuwe contractering van de gemeente leidt tot meer complexe gevallen, terwijl voor die groep al lange wachtlijsten bestaan."

Om het argument af te zwakken dat de instellingen pleiten voor eigen parochie schrijven ze in de brief dat niemand zich zorgen moet maken om hun personeel. "Er zijn tekorten op de arbeidsmarkt en de medewerkers zijn snel elders inzetbaar." De niet gegunde ggz-aanbieders vinden dat de gemeente te veel inzet op begeleiding en ondersteuning van jongeren met bijvoorbeeld een depressie, trauma of andere psychische problematiek, en te weinig op een doorwrochte, bewezen effectieve behandeling.

Onaanvaardbaar

Ook instellingen die wel door de gemeente zijn gecontracteerd voorzien de geschetste problemen, zo bleek uit achtergrondgesprekken voorafgaand aan de uitslag van de aanbesteding, op 18 juli. De Amsterdamse kinderombudsman Anne Martien van der Does deelt de zorgen eveneens. "Op wachtlijsten verslechtert de situatie van kinderen, ik vind dat onaanvaardbaar."

De gemeente weet dat de gewijzigde inkoopprocedure voor jeugdzorg voor zo'n 1000 kinderen leidt tot wachtlijstproblematiek. Vanwege kostenbeheersing, bredere toegankelijkheid en betere bestuurbaarheid is het echter noodzakelijk om het aantal aanbieders te reduceren van 208 naar 13, aldus wethouder Marjolein Moorman (zie kader onderaan).

Met een persoonsgebonden budget (pgb) kunnen ouders zorg inkopen die de gemeente niet aanbiedt. "Maar de gemeente geeft daar zelden toestemming voor," zegt kinderombudsman Van der Does. "Pgb's vallen buiten de ingekochte zorg, en de gemeente wil de grip op de kosten houden." De gemeente stelt voor die pgb jaarlijks 12,5 miljoen euro uit te trekken.

Een andere optie voor weggevallen zorg is dat ouders die zelf gaan betalen, zo zei de Amsterdamse kinder- en jeugdpsychiater Nathalie Kuijpers al. "Dat werkt tweedeling in de hand."

Zonder bezwaarprocedures wordt de gemeentelijke aanbesteding op 18 augustus definitief.

Marjolein Moorman: 'De huidige situatie was onhoudbaar geworden'

"De brief, met de daarin geuite zorgen van de genoemde partijen, is ons op dit moment nog niet bekend. Maar we kennen en snappen de zorgen over een toestroom bij de zogenoemde hoog specialistische hulp. Daarom hebben we 10 miljoen euro extra vrijgemaakt. Ook hebben we 5 miljoen uitgetrokken om wachtlijsten niet verder te laten oplopen."

"Deze nieuwe aanbesteding is nodig door de rijksbezuinigingen op de jeugdzorg en omdat de huidige situatie onhoudbaar is geworden. Het aantal ouders en kinderen dat gebruikmaakt van de zogenoemde enkelvoudige specialistische jeugdhulp is verdubbeld in vijf jaar. Deze hulp wordt geleverd door meer dan 200 aanbieders die geen prijsplafond hebben. Veel van de geboden hulp valt niet onder de jeugdwet, zoals coaching en huiswerkbegeleiding. Of het gaat juist om complexe en meervoudige problematiek, die eigenlijk hoog specialistisch zou moeten zijn in plaats van enkelvoudig specialistisch."

"Er wordt nu naar verhouding te weinig jeugdhulp gegeven in de stadsdelen waar juist veel kwetsbare kinderen leven. Met de nieuwe aanbesteding verandert dit. Enkelvoudige jeugdhulp contracteren we weer waar deze voor bedoeld is: korte hulp bij enkelvoudige problemen bij opvoeden en opgroeien. Meervoudige en complexere problemen, zoals bij suïcideproblematiek, worden opgepakt door de hoog specialistische hulp."